

Nem zsácutca a műkedvelés Gondolatok színjátszó mozgalmunkról

Gyakran tapasztalom, hogy amikor amatőr színjátszásunkról beszélek, írok, sokan úgy vélik, hogy a mozgalom iránti elfogultságom fogalmazza gondolataimat, mondataimat. Nem szeretnék ezzel kapcsolatban magyarázkodni, azonban nem titkolom, hogy nagyra becsülöm az amatőr színjátszók munkáját. Ez azonban semmiképpen sem téveszthető össze az elfogultsággal. Az amatőrök rajongása, feltétlen művészszerete és természetesen az a munka, amelyet sokszor szinte lehetetlen körülmények között fel tudnak mutatni, mindenképpen megérdemli azt, hogy színjátszó mozgalmunkra odafigyeljünk. S ha ezt az „odafigyelést” nem a felületesség, az érdektelenség határozza meg, hanem ha művelődési életünk szerves részének tekintjük a színjátszó mozgalmat és úgy is viszonyulunk hozzá, egy pillanatilag sem kérdőjelezve meg a mozgalom létjogosultságát, életképességét, akkor érthető, hogy sokan nemcsak nagyra becsülik színjátszóink munkáját, hanem mélységes tiszteletet is éreznek azok iránt, akik nem zsácutcának tekintik a műkedvelést, hanem egy minden mással egyenértékű emberi magatartás termékének!

A többség azonban nem így vélekedik sajnos, ha a mozgalom iránti megbecsülésről beszélünk, sok jót nem mondhatunk. Valahogy mostohagyermekként kezelik. Tudomásul veszik, hogy van, hogy évről évre (szinte már kampányszerűen) a különböző szintű és rangú találkozók a mozgalom életjelet ad magáról és ezzel aztán ad acta, minden marad a régiben! Már ami a mozgalom iránti magatartásunkat illeti. Mert azért érdemes lenne elgondolkodni azon, hogy mit is jelent, jelenthet számunkra az a szívet melengető lelkesedés, amellyel az óvodai és iskolai színjátszás sok száz kis színésze felmerészkedik oda a világot jelentő deszkákra, mit jelent, jelenthet számunkra az a tény, hogy Vajdaságszerte mind több és több színjátszó csoport kér és talál otthonra a művelődési egyesületekben és a csoport tagjainak a száma, bizony, már az ezret is megközelíti! Megszólaltak-e ezzel a jelenséggel kapcsolatban a színházi szakma elismert tudorai? Egyál-

talán figyelemmel kísérik-e mindazt, ami a mozgalmon belül történik? Vagy talán rangon alulinak tartják, hogy egyáltalán az amatőrökkel foglalkozzanak!?

Írásaimban gyakran találhatóak olyan idézetek, amelyeket Németh Lászlótól és Sütő Andrástól „kölcsönzök”. Teszem ezt abban a reményben, hogy egyesek talán majd elgondolkoznak az idézetekben megfogalmazottakon. A magyar irodalom két óriása ugyanis nem tartotta rangon alulinak, hogy az amatőrökkel foglalkozzon, előadásairól, szerepükről írjon! Németh László és Sütő András is örömmel ült be az amatőr színjátszók előadásaira. Utána elbeszélgetett velük, buzdította, további munkára ösztönözte őket.

Németh László jegyezte meg: „Komolyan veszem a műkedvelőket. A magyar drámai játék forradalmát várom tőlük.” Ugyancsak a nagy író írta: „Egyik oldalon a mindennapos színházi üzem, a zsöllyében kihaveró polgár, a szemponttalan áhítathiány; a másikon: az egyszeri látvány ünnepélyessége, papként föllépő színészek s a nézőtérben egy világnézetben összekapcsolt megtisztulók. Meg kell tehát teremteni a színjátszást a színházakon kívül. Erre pedig egy mód van: a legmagasabbra törő műkedvelés!”

S mi a véleménye Sütő Andrásnak a műkedvelő színjátszásáról?! „A műkedvelés nyilvános tanulás, önevelés, ismerkedés a szellem értékeivel – és nem utolsósorban: az anyanyelviség jó értelemben vett kultusza!” S a következő sorokat is Sütő András írta le: „A műkedvelő mozgalom nem tőkés vállalkozás: a nép önmagáért és önmagának játszik. Miért ne vinné színpadra Arisztophanészt is, ha úgy tetszik neki? Nemzetiségi állapotunkban a magyar klasszikusokról nem is beszélve. Sajnos, még eleven a hivatali felfogás, miszerint a műkedvelő játékost más kosztra kell fogni: igényei, képességei nem azonosak a hivatásos színészével. Én azt mondanám: játsszék Shakespeare-t is, ha akar, teljesítményét ugyanis eleve nem szabad a hivatásos színpadéhoz mérni.”

Nem tudom, hogy ki mit olvas majd ki ezekből az idézetekből, én csakis a műkedvelő színjátszás iránti

megbecsülést érzem, azt az egyértelmű magatartást, amely a segíteni akarás szándékával fordul a mozgalom felé, amely világosan tudunkra adja, hogy a két nagy író nem tartja rangon alulinak, hogy a magyar műkedvelő színjátszással foglalkozzon. Még hozzá érdemben! Sajnos itt nálunk, szűkebb pátriánkban, az ilyen magatartásformával nemigen találkozunk, legalábbis ami irodalmunk nagyjait illeti (gondolok itt mindenképp előtt színházművészetünk tudoraira)! S talán éppen ezért felesleges is lenne ezzel a témával foglalkozni. Ugyanis ha a szakma legilletékesebbjei nem érzik annak szükségét, hogy a mozgalom ügyes-bajos dolgaival, esetleg színjátszóink produkcióival foglalkozzanak, akkor az embernek valóban nincs mit mondania!

Azonban a mozgalom iránt megnyilvánuló pozitív viszonyulást önmagunktól is számon kérhetnénk. S számon is kell kérni! Mert ha feltesszük a kérdést, hogy mennyire érezzük magunkénak a mozgalmat, milyen mértékben támogatjuk, akkor bizony eléggé lesújtóak lennének a válaszok. Mert ugye más az őszinte, önzetlen támogatás, az, amikor a szívós, áldozatkész emberek elkötelezettségével sorakozunk fel a mozgalom mögé, és mindenképpen más az, amikor csak üres, közhelyektől hemzsegő retorikával igyekszünk meggyőzni színjátszóinkat, hogy nincsenek egyedül, hogy van, aki „gondjukat viseli”?! Ez az utóbbi „változat” a múltban is, de sok esetben ma is, színjátszó mozgalomunk életképességét igyekezett /igyekszik megkérdőjelezni! Több évtizedes tapasztalat mondatja ezt velem. A hangoztatott „jóindulatnak”, „segíteni akarásnak” le-sújtó KÖVETKEZMÉNYEIT, sajnos, nagyon sok esetben érzékeltem nemcsak műkedvelő színjátszóinkkal, hanem bizony hivatásos színházainkkal kapcsolatban is!

Őszintén bevallom, hogy nem szívesen beszélek erről a kérdésről. Mélységes csalódottságot váltott ki bennem, hogy a közhelyeket pufogató nemzettársaim színházi életünk egésze ellen ügködtek, s ezek színházi életünk legszomorúbb fejezetei. S ami még ma is foglalkoztat: az ok! Hogy tulajdonképpen miért is volt honfitársaimnak szüksége arra, hogy például hivatásos színházaink felszámolásában a főszerepet játszószák el?! Nem epizodisták kívántak lenni színházaink tragédiájában, hanem sokkal többre vágytak! Vajon miért?! S miért volt szálla a szemükben színjátszó mozgalomunk? Miért kellett minduntalan azt hangoztatni, bizonygatni, hogy fejlődőképtelen, hogy a dilettantizmus határozza meg mozgásterét?! S azután ott volt a műkedvelők műsorpolitikája. A bírálatok pergőtűzét zúdí-

tották rá közéletünk magyar ajkú „személyiségei”. A népszínműveket, a népi komédiát, a primitívnek minősített misztériumjátékokat ostromozták. Azt, hogy színjátszóink sikerrel mutattak be drámákat, komoly színműveket, észre sem vették vagy talán nem is akarták?! Számukra fontos volt falhoz állítani mindent.

S még egy dologról szólni kellene. Az idén hetedik alkalommal rendeztük meg a Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók Találkozóját. Miért csak hetedik alkalommal? – kérdezhetnénk. Hát nem furcsa, hogy például, a szlovák, a román és a ruszin műkedvelő színjátszók már rég túl vannak a harmincadik ilyen jellegű találkozásukon!? Rendben van az, hogy ők a hetvenes évek elejétől rendszeresen, minden évben megtartják, bensőséges ünneppé avatják színjátszóik találkozóját? Persze, hogy rendben van! Még mennyire, hogy rendben van! Ellenben az semmiképpen sincs rendben, hogy a magyar színjátszókat megfosztották az ilyen lehetőségétől. S most újfent visszakanyarodok műkedvelő színjátszásunk azon „jövőjéhez”, akik ebben a kérdésben sem vállaltak csupán epizód szerepet. Ők voltak azok, akik arra hivatkozva, hogy az ilyen egynemzetiségű találkozó a „magyarkodás”, a „nemzetieskedés” melegágya, egyszerűen megakadályozták a magyar színjátszók találkozásának a megszervezését. Ezért van az, hogy mi csak még a hetedik találkozásnál tartunk. S hogy „már” ott tartunk, azt kizárólag a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetségnek köszönhetjük! Ugyanis a szövetség illetékesei voltak azok, akik határozottan, eltökélten szembeszálltak minden öröklődött ellenvetéssel, kiálltak a találkozó mellett és ma már örömmel állapíthatjuk meg, hogy ez a találkozó valóban színjátszóink igaz, őszinte ünnepévé vált, hogy a mozgalom előbbrelépésének, kibontakozásának a motorja lett!

Tehát színjátszásunknak az állandó jellegű nehézségek mellett (anyagi gondok, káderproblémák, színpadhiány stb.) szembesülnie kellett azzal a „jóindulattal”, „segíteni akarással”, amivel közéletünk eminens személyiségei viszonyultak hozzá! S ez bizony nem volt könnyű. Sok csalódás, keserűség maradt az önzetlen „támogatók” tevékenysége után! Tulajdonképpen mi is motiválta „nemzettársainkat”, hogy az egzekutorok szerepében tetszelegjenek?! Társadalmi pozíciójukat féltették? A hatalom iránti lojalitásukat akarták, kívánták bizonyítani? Mindenesetre tisztességtelen volt az a szerepvállalásuk, amivel csírájában elfojtották a színjátszásunk erősödését, újjászületését célzó megnyilvánulásokat!

Ha most, fellélegezve, azt érezzük, állítjuk, hogy szerencsére mindez már a múlté, hogy a megbízott egzekutorok ideje lejárt, akkor tévedünk!

Az elmúlt esztendőben, a Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók kikindai találkozóján fiatal pályatársamat köszönhettem, aki családi okok miatt otthagyta a színházat és egy bánáti kisváros művelődési központjában helyezkedett el. A magyar színjátszó csoport vezetését bízta rá. Boldogan újságolta, hogy jó képeségű, tehetséges csoportot sikerült összehoznia és már egy egész estét betöltő színdarabot is előadtak, méghozzá sikerrel! – S miért nem vagytok itt a találkozón? – kérdeztem nem titkolt csodálkozással. Kissé zavartan válaszolt: – Főnökeim azt javasolták, hogy jobb, ha távol tartjuk magunkat az ilyen „egynemzetiségű” találkozóktól. – Egyszerűen letaglózott a válasz! Hát még mindig vannak, akiknek szálla a szemében az ilyen jellegű rendezvény? „Magyarkodás, nemzetieskedés” – hallom visszacsengeni a múltból a vádak! Meddig? Ki tudná, ki tudja megmondani hogy meddig tart még ez az esztelen vádaskodás?!

Színjátszó mozgalmunk átvészelte a viharos idöket, a létjogosultságát állandóan megkérdőjelezők elvtelen „ügyködését”! Igaz, számtalanszor térdre kényszerítették, de az is igaz, hogy mindig volt annyi ereje, hogy talpra álljon, hogy továbbléljen!

Ezzel kapcsolatban a nagybecskereki Madách Amatőrszínház példáját említem. Előzetesként néhány szó a Madáchról. Az ötvenes évek legelején alakult. Az új társulat gerincét a nagybecskereki Petőfi Művelődési Egyesület színjátszói képezték. 1952. október 12-én tartotta meg első bemutatóját. Bródy Sándor: A tanítónő című színművét mutatták be Nyáray Rezső rendezésében. Az idén október 15-én, a Madách fél évszázados jubileuma alkalmából újra A tanítónő kerül majd közönség elé Barácius Zoltán rendezésében.

1953-ban a Madách már akkor rendkívül erős társulatát „átigazolták” az akkor alakult első hivatásos nagybecskereki (és bánági) magyar színházba! Két rendhagyó évad következett. Az újonnan alakult társulat igazi színházi élményt nyújtó előadásokkal lepte meg a közönséget. A nagybecskereki magyar színház megalakulásának minden tekintetben színháztörténeti jelentősége volt! Létjogosultságát megkérdőjelezni egyszerűen nem lehetett! Vagy mégis?!

1955 tavaszán felszámolták a nagybecskereki magyar színházat (a zombori magyar színházzal szinte egyidejűleg?!). A váratlan felszámolás okaira, a miértekre a mai napig sem kaptunk érdembeli választ.

Szélnek eresztették a társulatot és ezzel befejezettek tekintették az „ügyet”! Hogy mit érzett a színházához őszintén ragaszkodó közönség, és hogy mit érzett maga a társulat, azt nagyon nehéz lenne most, közel fél évszázad után megfogalmazni. Képzeli csak el, hogy azok, akik ott voltak a színház születésénél, akik abban a csodálatos ünnepi hangulatban álmaik, vágyaik megvalósítását vélték felsejleni, a művészberek, akik a közönséggel együtt könnyes meghatódottsággal köszöntötték a születés pillanatát, alig két évvel később térdre kényszerültek! Az emberekben egy világ dőlt össze. A döbbenet, a csalódottság, a keserűség, az igazságtalanság embert megalázó érzése hallgattatta el, kényszerítette némaságra a társulatot. Mert mit is lehetett volna mondani! A tények önmagukért beszéltek. A színház nem volt többé!

El kellett mindezt mondanom, mert érzékeltetni kívántam a színház felszámolása utáni hangulatot, azt a letargikus állapotot, amely minden tekintetben azt sejtette, hogy a színházcsinálók hite megtört, s mélységes elkeseredésükben végleg feladják álmaikat, a színházzal kapcsolatos elképzeléseiket.

Nem ez történt! A színház ugyan megszűnt, de a Madách nem adta fel. Igaz, miután szélnek eresztették a társulatot, sokan elmentek, de akik maradtak, azok csatlakoztak a fönix madár módjára újraéledt, újrainduló Madách Amatőrszínház lelkes kis csapatához, hogy folytassák azt, amit a hivatásos nagybecskereki magyar színház célul tűzött ki maga elé.

Csodálatos évadok következtek. Az igényes repertoár, a hivatásos színházi szakemberek segítségével (főleg a rendezőkre gondolok) a Madách társulatát nemcsak a vajdasági magyar színjátszás élvonalába emelte, hanem országos viszonylatban is a legrangsabb amatőr színházak közé sorolta. 1963-ban a Madách Amatőrszínház lelkes gárdája ott volt a hvári országos fesztiválon. Jugoszlávia legjobb amatőr társulatai vettek rajta részt. S micsoda társulatok! A szlovén, a szerb és a macedón amatőr színjátszás reneszánszát élte. S akkor megjelenik egy kis vajdasági együttes és elviszi a legjobbaknak kijáró díjat, ugyanis a fesztivál aranyplakettjével tért vissza Nagybecskerekre!

A Madáchnak tehát volt ereje, hogy továbbléljen, hogy a hivatásos társulat feloszlata után összeszedje magát és kemény, folyamatos munkával évtizedeken át a mai napig őrizze, éltesse a nagybecskereki, a bánági magyar színjátszást!

Sajnos ugyanezt nem mondhatjuk el, ha a zombori és a topolyai hivatásos magyar színházak felszámolását, illetve az azt követő esztendőket vesszük górcső alá. A zombori magyar színházat, a becskerekéhez hasonlóan, 1955 tavaszán a topolyai Járási Magyar Népszínházat pedig 1959-ben „likvidálták”. Az előbbi két évadot, az utóbbi tizet élt meg. A felszámolás körülményeiről ugyancsak szükségtelen szót ejteni, ugyanis a „módszer” teljes egészében megegyezett a becskerekéivel! S még valami! Az említett három hivatásos magyar színház szilárd alapjai a színjátszó mozgalomban gyökereztek. Nagybecskerek, Topolya és Zombor műkedvelő színjátszásának rendkívül gazdag hagyománya és persze magas színvonala tette lehetővé a színházalapítást (akkoriban magasabb fokú szakmai képzésre lehetőség még nem volt)! A mozgalom (ez megkérdőjelezhetetlen tény) bölcsője volt hivatásos színházainknak!

Amit a nagybecskereki esettel kapcsolatban elmondtam: a fönix madárra való hivatkozás, az újrakezdés szívet-lelket melegítő ténye a topolyai és a zombori színházra már nem vonatkozik. Ugyanis a két város színjátszóinak, a társulatok felszámolása után, nem volt erejük az újrakezdéshez. Kezdetben el sem akarták hinni, hogy „letessékelték” őket a színpadról. Azután, ahogyan ráeszméltek a valóságra, a reménytelen-ség, a kilátástalanság szegődött melléjük.

Zomborban a hatvanas évek közepéig tartott ez az állapot. Utána Thália papjai újra egymásra találtak. A színpadon bemutatott produkciók a zombori műkedvelő színjátszás régi, tiszteletet parancsoló rangját példázták. Aztán megint csak elhallgattak a múzsák. A nyolcvanas években újabb nekifutás történt. Újra figyelemreméltó előadások születtek, de hiányzott a folyamatos munka, ezért a mai napig sem sikerült egy erős, a folyamatos munkában szakmailag „megedzett” társulatot összehozniuk, arra építeniük! A zombori magyar színjátszásnak komoly, nagyon gazdag múltja van! S ez kötelez!

A topolyai műkedvelő színjátszásnak ugyancsak gazdag múltja van. Hivatásos színházuk is arra épült. Kiváló, tehetségesebbnél tehetségesebb színészekkel ismerkedhettünk meg. Ragyogó előadások követték egymást. Azután, mint derült égből a villámcsapás, már ez a színházunk sem volt. S most, így közel négy és fél évtized távlatából, úgy érzem, hogy Topolya viselte el a legnehezebben a váratlan, értelmetlen csapást, színháza megszüntetését. Ugyanis a mai napig nem sikerült talpra állítani a város színjátszását, nem sikerült ér-

demben ott folytatni, ahol 1959 decemberében az akkori művészemberek abbahagyták! S őszintén megmondom: mindenképpen lehetőséget kellene találni, hogy a topolyai színjátszás felzárkózzon, hogy újra ott legyen a vajdasági magyar színjátszás élvonalában. Nem akarom elhinni, hogy ez nem történhetne meg!

Tehát a zombori, de főleg a topolyai hivatásos színház felszámolása igen komoly következményekkel járt. Színjátszó mozgalmunkra nézve mindenképpen. Azonban szem előtt kell tartanunk, hogy egyedi példáról van szó. Általánosítanunk semmiképpen sem szabad. Ugyanis a stagnálás, a megrekedés kórokozói manapság is jelen vannak a mozgalomban, nem nehéz őket felismerni. Ellenben nagyon nehéz hatásos gyógyszer találni ellenük! Felsorolok néhány példát, amelyekben nem a hivatásos színház megszűnése okozta a színjátszás megrekedését.

A Kanizsai Amatőrszínház 1958. október 30-án alakult meg. 1992-ben megszűnt (a színházépületet 1991-ben eladták). Kanizsa volt az otthona a Tiszai Ünnepi Játékoknak. Minden tekintetben a magyar színjátszás fellegvára volt. Minderről ma már csak múlt időben szólhatunk. Az elmúlt évtizedben nem sikerült újjáéleszteni a mozgalmat, nem sikerült a város műkedvelő színjátszásának hagyományait tovább gazdagítani!

Újvidéken (a Telepen) 1951. október 15-én megalakult a Petőfi Sándor Amatőrszínház. 1957-ben, sajnos, már felbomlott. Rövid működését nemcsak a tömegesség, hanem mindenekelőtt a minőség jellemezte. A hatvanas évektől kezdve már csak néha-néha jelentkeztek a színjátszók. Csak remélni merjük, hogy az új évezredben, az újvidéki Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület színjátszó csoportja újra a mozgalom egyik tartópillére lesz!

A szabadkai Népkör kétségtelenül a vajdasági magyar műkedvelő színjátszás bölcsője volt! Ez tény. S úgy gondolom ezt mindannyian tudjuk szűkebb pátriánkban. Viszont az is tény, hogy ma nem az! S habár az utóbbi évtizedekben néha felcsillant annak a lehetősége, hogy a Népkör színjátszása visszaszerzi régi rangját, sajnos, mégsem történt meg. Úgy érzem, hogy joggal várhatjuk el a megújulást sürgető lépéseket, azt a törekvést, amely alapjaiban megváltoztatja majd a Népkör színjátszóinak jelenlegi státusát!

De sorolom tovább azoknak a helységeknek a nevét, amelyeknek színjátszása (műkedvelőkről van szó) adósa a mozgalomnak: Ada, Mohol, Kossuthfalva, Temerin, Szenttamás (az utóbbi két helység színjátszóinak néhány évvel ezelőtt még figyelemreméltó eredménye-

ket mutattak fel). Természetesen nem végleges a névsor, azonban elegendő arra, hogy elgondolkozzunk rajta!

Tehát jónéhány helyen meglepő módon, főleg a nagyobb községekben, központokban a mozgalom negatív megítélése a stagnálás, a megrekedés elemeit erősítette, erősíti. Mert ha nem becsüljük a színjátszóink munkáját, ha felesleges időtöltésnek tartjuk tevékenységüket, akkor érthető, hogy a színjátszók lelkesedése is alábbhagy, sőt egyszerűen megszűnik! Ez az igen gyakran tapasztalt meg nem értés, azoknak a passzivitása, akiknek módjukban állna, hogy segítsék, támogassák a mozgalmat, évtizedek óta kerékkötője műkedvelő színjátszásunk erőteljesebb, egészségesebb kibontakozásának. S éppen ezért én ezúttal sem az anyagiakra hivatkozom, nem annak hiányával igyekszem igazolni egyik-másik helységünk színjátszásának a stagnálását! Semmiképpen sem! Ez mellébeszélés lenne! A probléma szőnyeg alá söprése. A hiba bennünk van. Magatartásunkban! A mozgalom iránti viszonyulásunkban! Mert nagyon sok esetben az erkölcsi támogatás, az a szándék, hogy egyértelműen felsorakozunk a mozgalom mögé, eleve lendületet ad/adhat színjátszóink munkájának. Mert ha az ember érzi, hogy megbecsülik azt, amit csinál, hogy odafigyelnek munkájára, örömmel megy fel oda a világot jelentő deszkákra és teszi a dolgát, ami bizony nem más, mint SZOLGÁLAT!

Az elgondolkodtató példák mellett a mozgalom pozitív irányú megnyilvánulásait is meg kell említeni. S mindjárt jóleső érzéssel hangsúlyozni kívánom, hogy a pozitív megnyilvánulásoknak a száma messzemenően meghaladja a negatív példák számát! S tulajdonképpen ez a tény alapozza meg a mozgalom létjogosultságát. Ez a tény villantja fel azt a lehetőséget, amely műkedvelő színjátszásunk megújódását sejteti a szó igaz értelmében. Amikor ilyen következtetést fogalmazok meg, akkor mindig John Steinbeck örökérvényű mondatai jutnak eszembe: „A színház a világ egyetlen olyan intézménye, amely négy évezred óta haldoklik, de sohasem adja meg magát. Szívós, áldozatkész emberekre van szüksége, ezek tartják életben.”

Szívós, áldozatkész emberek pedig vannak itt a mi kis közösségünkben. Emberek, akik komolyan kötődnek a mozgalomhoz. S ha ez a mozgalom iránti elkötelezettség a város vagy falu illetékeseiből sem hiányzik, akkor ott igazán nem kell tartanunk a stagnálás, a megrekedés veszélyétől.

Kikinda kétségkívül a vajdasági magyar színjátszás egyik erős központja. Habár már a XIX. század derekán hírt adnak magukról a színjátszók, a mozgalomban való rendszeres jelenlétüket a negyvenes évek közepétől jegyezzük (kezdetben a József Attila Művelődési Egyesület, később pedig az Egység Művelődési Egyesület ad otthont a rendkívül tehetséges társulatnak). A kikindai Egység színjátszóink munkáját ma is, mint közel hatvan évvel ezelőtt (1995-ben került sor az Egység fél évszázados jubileumára), a minél komolyabb szakmai képzés, felkészültség és a nagyon igényes műsorpolitika jellemzi! Ezeket a szempontokat sohasem adta fel a társulat. Rangját a mai napig megőrizte!

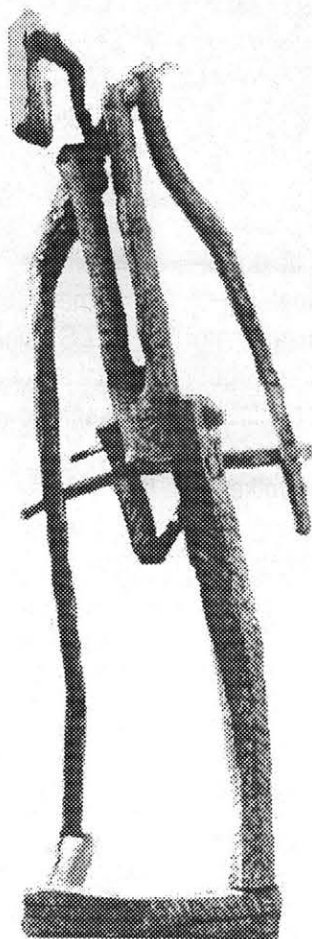
Ha valaki azt állítja, azt mondja, hogy egyoldalú a vajdasági színjátszók műsorpolitikája, akkor az nagyon téved. Egyszerűen nem követi a mozgalom belüli történéseket (ez is egyfajta magatartásforma). Pedig ha tárgyilagosak akarunk lenni, akkor bizony érdemes lenne egy kissé odafigyelni, hogy tulajdonképpen mi is történik, mit is játszanak azok az amatőrök?! Ezért talán ajánlanám, hogy a kákán is csomót keresők tanulmányozzák át a zentai színtársulat repertoárját! Nemcsak a jelenlegit, hanem nyugodtan belelapozhatnak az elmúlt évek, évtizedek repertóriumába! Megítélesem szerint műfaji sokszínűség fogadja az „érdeklődőket”! Mert a zentai színjátszók munkáját az jellemzi és persze az a törekvés is, amely a színjátszás kitaposott talaján új utakat kívánt és kíván ma is fellelni! S teszi ezt sikerrel! S egy olyan szinten, amelyről csak az elismerés hangján szólhatunk.

Újfent csak a teljesség igényére vagyok kénytelen hivatkozni. Ugyanis a pozitív példák taglalásával egy külön írásban kellene foglalkozni. Egy ilyen túlságosan is vázlatos, egyéni meglátásokat, tapasztalatokat megfogalmazó reflexiókra épülő írás nem igen dicsekedhet a teljesség igényével! Azonban szükségesnek tartom felsorolni azokat a színjátszó társulatokat, csoportokat, amelyek, folytatva színjátszásunk gazdag hagyományait, nemcsak életben tartják színjátszó mozgalmunkat, hanem új, sokat ígérő távlatokat nyitnak meg előtte. Ezek: Bajmok, Csóka, Kisoroszi, Bácskertes, Muzsla, Bácsfeketehegy, Bácsföldvár, Kula, Bezdán, Szilágyi, Óbecse, Doroszló, Torontálvásárhely, Tornó, Tóba, Magyarcsernye, Zentagunaras, Királyhalma, Ürményháza, Nemesmilitics, Ludas, Székelykeve! Természetesen ez a névsor is korrigálásra szorul, hiszen nap mint nap, újabb és újabb helységeket kap lángra színjátszásunk (po-

zitiv példának említhetném még meg a szabadkai Csáth Géza Művészbart Kör színjátszóinak munkáját!

Gyakran feltesszük a kérdést, hogy tulajdonképpen mi is a feladata, szerepe színjátszó mozgalmunknak? Ilyenkor mindig a magyar színjátszás kezdete jut eszembe, az, amikor a színészek ekhósszekerei voltak nemzeti létünk végvárai. Példájuk örökérvényűen fo-

galmazza meg a színművészet társadalmi hivatását (és ez vonatkozik műkedvelő színjátszásunkra is)! Legyen a színház a nemzet lelkiismerete! Legyen közösségformáló erő, hiszen a leghatékonyabb művészi lehetőség „közös dolgaink rendezésére”! S ma sem írhatunk, mondhatunk mást – aktualizálva József Attila sorát: „Ez a mi munkánk; és nem is kevés”.

Tekintet